

Zaburzenia mowy i jej rozwoju u osób z wadą słuchu

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2023/2024
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. Olga Jauer-Niworowska
Koordynator przedmiotu	Dr Kmila Potocka-Pirosz
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Dr hab. Anita Lorenc, prof. ucz
Prowadzący zajęcia	Dr hab. Anita Lorenc, prof. ucz

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	I rok, II semestr	Liczba punktów ECTS	2,60

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	30	1,4
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)	15	0,4
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	20	0,8

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Studenci zapoznają się z podstawowymi informacjami z zakresu audiologicznych podstaw surdologopedii, rozwoju funkcji słuchowych, mowy i języka u dzieci z uszkodzeniami słuchu, z charakterystycznymi objawami zaburzeń mowy i języka u osób niesłyszących.
C2	Studenci poznają zasady, metody i techniki terapeutyczne wykorzystywane w terapii surdologopedycznej
C3	Studenci poznają zasady dostosowania działań usprawniających do wieku dziecka, głębokości uszkodzenia, zastosowanej protezy słuchu, uwarunkowań środowiskowo-społecznych, edukacyjnych.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	Ma poszerzoną wiedzę w zakresie językowo-komunikacyjnej i logopedycznej metodologii badań
W2	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o zaburzeniach mowy w: afazji, dyszartrii, niedokształceniu mowy w związku ze zróżnicowanymi przyczynami: niedosłuchem
W3	Ma pogłębioną wiedzę w zakresie objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy i nabytych zaburzeń mowy
W4	Ma pogłębioną wiedzę na temat metod korygowania wad wymowy, stymulowania rozwoju mowy u dzieci z opóźnieniami i zaburzeniami w jej opanowaniu

W5	Ma wiedzę w zakresie audiologicznych podstaw logopedii: zna szczegółowo przyczyny uszkodzeń słuchu oraz konsekwencje tego uszkodzenia dla rozwoju i funkcjonowania człowieka, zna zagadnienia dotyczące audiometrii mowy; zna urządzenia techniczne wykorzystywane w wychowaniu słuchowo-językowym osób z ubytkiem słuchu, zna zasady działania implantów ślimakowych, posiada aktualny stan wiedzy w zakresie technologii implantów ślimakowych.

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	Umie samodzielnie zaplanować i przeprowadzić diagnozę pacjenta z zaburzeniami mowy – rozwojowymi i nabytymi
U2	Umie przeprowadzić wywiad logopedyczny, umie prowadzić obserwację logopedyczną pacjenta, ocenić stan pacjenta, umie prowadzić notatki z obserwacji pacjenta
U3	Umie interpretować objawy zachowań pacjenta oraz wyniki badań medycznych
U4	Potrafi pracować w zespole, współpracować z lekarzem, psychologiem w zakresie stawiania diagnozy oraz planowania i weryfikowania terapii logopedycznej
U5	Potrafi w sposób zgodny z przyjętymi standardami opieki logopedycznej i medycznej przekazać pacjentowi i/lub jego opiekunom informacje o stanie jego mowy, określić zasady i warunki współpracy, przedstawić program postępowania logopedycznego

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Docenia wartość wiedzy wypracowanej w różnych współpracujących ze sobą dziedzinach naukowych, stosowanej w logopedii
K2	Wykorzystuje wiedzę o zaburzeniach systemu językowego i mowy oraz wiedzę o etiologii zaburzeń i dysfunkcji mowy do planowania terapii logopedycznej, sprawowania opieki logopedycznej i prowadzenia terapii logopedycznej
K3	Ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane działania diagnostyczno-terapeutyczne

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
wykład	Audiologiczne podstawy surdologopedii: fizjologia i patologia narządu słuchu, klasyfikacje zaburzeń słuchu, metody badania słuchu, protezowanie wad słuchu. Rozwój funkcji słuchowych w normie. Wychowanie słuchowe. Centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego. Terapie i treningi słuchowe w kontekście zaburzeń APD. Jednostronne uszkodzenia narządu słuchu i ich konsekwencje. Typologia zaburzeń mowy u osób z uszkodzonym słuchem. Głos a zaburzenia słuchu. Dyslalia audiogenna. Trudności gramatyczne u dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu. Diagnoza surdologopedyczna. Narzędzia diagnostyczne. Programowanie języka. Metody wychowania językowego osób niesłyszących. Programowanie języka. Metoda audytywno-werbalna. Metoda werbo-tonalna. Wczesna nauka czytania w terapii dzieci niesłyszących. Metoda krakowska J. Cieszyńskiej.	W1-W5, U1-U5, K1-K3

	Metoda fonogestów. Naturalne, sztuczne i mieszane języki migowe	
ćwiczenia		W1-W5, U1-U5, K1-K3
	Diagnoza surdologopedyczna. Interpretacja wyników badań słuchu. Rozwój funkcji słuchowych. Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego – fonologia. Metoda werbo-tonalna. Programowanie języka - fleksja, leksyka, semantyka, składnia. Wczesna nauka czytania. Metoda krakowska.	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Bieńkowska K. (2011), Słucham, mówię, jestem..., Program do oceny i terapii dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu. Krosno.
- Cieszyńska J. (2000) Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym, Kraków 2000.
- Cieszyńska J., Korendo M.,(2008) Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia, Kraków.
- Csanyi Y. (1995), Słuchowo-werbalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu, WSiP.
- Krakowiak K. Panasiuk M. 1992). Umiejętności komunikacyjne dziecka z uszkodzonym słuchem, UMCS, Lublin.
- Kurkowski M. 2013. Audiogenne uwarunkowania zaburzeń komunikacji językowej. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Lorenc A. 2016. Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego [w:] Kaczorowska-Bray K., Milewski S. (red.) Wczesna interwencja logopedyczna, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 413–432.
- Lorenc A., Dziedzic A. 2018. Metoda werbo-tonalna w praktyce logopedycznej [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.) Metody terapii logopedycznej. Wydawnictwo UMCS. Lublin, s. 47-62.
- Lówe A. 1983). Rozwijanie słuchu w zabawie, PZWL, Warszawa.
- Lówe A.1981. Mamo naucz mnie rozumieć, PZWL, Warszawa.
- Gulip M. 2021. Nauczanie łączliwości składniowej czasownika jako element wychowania językowego dzieci z uszkodzeniami słuchu, Wydawnictwo UMCS, Lublin (fragmenty).
- Surdologopedia. Teoria i praktyka. (2015), (red.) E. Muzyka-Furtak, Harmonia Universalis, Gdańsk (wybrane rozdziały).

Uzupełniająca

- Bouvet D. 1996. Mowa dziecka, WSiP.
- Edukacja Niesłyszących. Publikacja konferencyjna. (2011). Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki, Łódź.
- Geppertowa L. 1968. Źródła trudności w przyswajaniu języka przez dzieci głuche, PWN, Warszawa.
- Góralówna M. 1982. Listy o wychowaniu dziecka głuchego, WSiP, Warszawa.
- Góralówna M., Hołyńska B. 1984. Rehabilitacja małych dzieci z wadą słuchu, PZWL, Warszawa.
- Grabias S. 1994. Głuchota a język, UMCS, Lublin.
- Kaczmarek B. 1986. Wzrokowa percepcja wypowiedzi słownych, UMCS, Lublin.
- Kobosko J. (red.) 1999. Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu, Warszawa.

Kosmalowa J. (red.) 2001. Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Warszawa.

Krakowiak K. 1986. Fonogesty, Lublin.

Kurkowski Z.M. 1996. Mowa dzieci sześciolletnich z uszkodzonym narządem słuchu. Lublin.

Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci najmłodszych. 1985. Warszawa.

Lindner G. 1976. Podstawy audiologii pedagogicznej, PWN.

Lipińska A. 1999. Album, pamiętnik, kronika wydarzeń – technika wspomagająca rehabilitację (rewalidację) dziecka z uszkodzonym słuchem. [w:] J. Kobosko (red.) Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niesłyszących i Niedosłyszących „Człowiek-Człowiekowi”, Warszawa.

Lówe A. 1990. Wybór pism wyd. Szczecin.

Lówe A. 1995. Wychowanie słuchowe. Historia-metody- możliwości, PWN.

Perier O. 1992. Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu WSiP.

Pruszewicz A. (red.) 2003. Audiologia kliniczna. Zarys. Poznań.

Schmid-Giovannini S. (1996), Rady i wskazówki dla rodziców i wychowawców dzieci z uszkodzonym słuchem, WSiP

Szymańska R. 1991. Kształcenie związków zgody i rzędu w wypowiedziach dzieci niesłyszących, Biuletyn Audiofonologii, T. III nr 1-4.

Śliwińska-Kowalska M. (red.) 2005. Audiologia kliniczna. Łódź.

Trochymiuk A. 2008. Wymowa dzieci niesłyszących. Analiza audytywna i akustyczna. Seria: Komunikacja Językowa i Jej zaburzenia (t.22), UMCS, Lublin.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.	Np. próg zaliczeniowy
	obecność	Obecność jest obowiązkowa (dopuszczalne dwie nieobecności).
wykład	Zaliczenie pisemne – pytania zamknięte i otwarte	Obecność jest obowiązkowa (dopuszczalne dwie nieobecności).
ćwiczenia	Zaliczenie pracy wykonanej pisemnie	Oddanie pracy, uzyskanie min. 60% pkt.

8. INFORMACJE DODATKOWE

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich